Деражнянська центральна районна бібліотека

Методично-бібліографічний відділ

Календар знаменних і пам’ятних дат Деражнянщини на 2014 рік

Деражня

2013

«Календар знаменних та там'ятних дат Деражнянщини на 2014 рік" - традиційне інформаційне видання, яке готує Деражнянська районна бібліотека починаючи з 2007 року.

Мета видання — надати бібліотечним працівникам, широкому колу користувачів, що цікавляться історією рідного краю, інформацію про важливі події в історії Деражнянщини, відомих уродженців та знаних людей, життя і діяльність яких пов'язані з Деражнянським районом.

Дати, до яких подаються довідки та рекомендаційні бібліографічні списки, позначені астериском (*).

Відбір матеріалів завершено у вересні 2013 року.

У 2014 році виповнюється

575	років з часу першої документальної згадки про с. Радівці (раніше – Внучківці) (1439).
455	років з часу першої писемної згадки про смт. Вовковинці (1559).
400	років з часу отримання Деражнею Магдебурзького права (1614)
135	Років з часу заснування церкви в с. Радівці (1879)
130	років з часу першої писемної згадки про бібліотеку у містечку Вовковинці як церковно-парафіяльну читальню (1884)
130	з часу відкриття бібліотеки в Деражні (1884)
105	років з часу заснування Божиковецького спиртового заводу (1909).
100	років з часу заснування хутора Бомково (1914)
85	років з часу введення в експлуатацію Божиковецького крохмального заводу (1929).
85	років з часу примусової колективізації в Деражні та районі (1929).
70	років з часу заснування Деражнянського районного вузла зв'язку (1944)
70	з часу утворення трудових ощадних кас (1944), тепер Ощадбанк
70	років з часу заснування Сільгосптехніки (1944)
65	з часу заснування Деражнянської районної дитячої бібліотеки (1949)
65	років з часу заснування Деражнянського молокозаводу (1949), тепер ПрАТ «Деражнянський молочний завод»
60	років тому Радовецький колгосп «Жовтень» очолив Микола Петрович Барелюк (1954). За його керівництва колгосп став мільйонером.
55	років з часу заснування Вовковинецької школи-інтернату (1959)
50	років з часу заснування Деражнянського плодоконсервного заводу (1964)
50	років тому Яблунівський колгосп очолив Іван Павлович Брейтер і 34 роки був головою господарства
40	років з часу заснування Деражнянської загальноосвітньої школи № 2 (1974). Тепер НВК ЗОШ І-ІІІ ст. № 2, гімназія
45	років з часу заснування Деражнянської музичної школи (1969), тепер школа мистецтв

40	років з часу заснування Галузинецької ЗОШ
30	років з того часу, як СТОВ імені Т.Г. Шевченка очолює С.В. Шаповалов
25	років з часу заснування літературно-меморіального музею Анни Ахматової у с. Слобідка-Шелехівська (1989).
25	років з часу встановлення на будинку Радовецької ЗОШ меморіальної дошки про те, що тут навчався юний Михайло Коцюбинський
20	років з часу встановлення пам'ятника Т.Г. Шевченку в с. Копачівка (1994)
20	років років з часу відкриття храму Архангела Михаїла в Деражні
10?	років з часу заснування клубу «Надвечір'я»
10	років з часу відкриття Храму великомученика Дмитра Солуінського в с. Гришки (2004)

Знаменні і пам'ятні дати

Січень

1	**105** років з дня народження Тетяни Дем'янівни Дейнеки (1909–1993) – Героя Соціалістичної Праці. Народилася в с. Богданівці.
11*	**100** років від дня народження Володимира Яковича Публічука (1914-1993) - генерал-майора авіації. Народився в с. Радівці.
45	років з часу заснування дитячого садочка «Берізка», найстарішого в Деражні (1969).

Лютий

5*	**115** років з дня народження Григорія Арсентійовича Печенка (1899 – 1992), полковника, автора розробки методу, за яким стало можливим легко запускати авіаційні двигуни у сильні морози. За цю та ряд інших технічних пропозицій удостоєний орденів Вітчизняної війни I та II ступенів, ордена Леніна, двох орденів Червоного Прапора. Народився в Зяньківцях.
8	**155** років з дня народження Шолома Алейхема (Шолома

	Нохумовича Рабиновича) (1859-1916) – єврейського письменника. Не раз бував на Поділлі.
15	**145** років від дня народження Дроздовського Левка Антоновича (1869 – 1951) - генерального хорунжого Армії Української держави. З 1920 р. – в еміграції. Народився у м. Деражня (за іншими даними – у Керчі).

Березень

2	**60** років з часу утворення Хмельницького (Лозівського) інструментального заводу (Постановою № 71 від 2 березня1964 року)
8	**95** років з дня народження Арсена Арсеновича Каспрука (1919-1982) – літературознавця, критика, поета, кандидата філологічних наук, члена спілки письменників України. Народився в с. Стреків.
22	**90** років з дня народження Леоніда Івановича Шерстинюка (1924) – поета, члена Хмельницької міської літературної спілки «Поділля». Народився в с. Черешенька.
25	**70** років з часу визволення Деражні (1944) від німецько-фашистських загарбників.

Травень

1	**90** років від дня народження Макара Прокоповича Рудника (1924-1993), повного кавалера орденів «Слави». Народився у с. Згарок.

Червень

	15 років з часу заснування музею Юхима Йосиповича Сіцінського в с. Мазники (1999)
23	**125** років з дня народження Анни Андріївни Ахматової (Горенко) (1889-1966) – видатної російської поетеси, перекладачки. Бувала у с. Слобідка-Шелехівська , де проживала її родина .
	80 років з дня народження Бориса Степановича Олійника (1934-1999) – державного діяча, фахівця транспортної галузі України, депутата Верховної Ракди України 10,11,12 скликань, начальника Південно-Західної залізниці (1980-1993). Народився у с. Божиківці.
24	**120** років з дня народження Володимира Юхимовича Січинського (1894-1962) – відомого історика архітектури, графіка,

	літературознавця та мистецтвознавця, професора. **Народився у м. Кам'янець-Подільський ?**
26	**70** років від дня народження Віктора Івановича Власюка (1939), заслуженого геолога Російської Федерації, доктора технічних наук, академіка Російської Академії природничих наук, лауреата Державної премії СРСР, професора Московської державної геологорозвідувальної академії. З 1940 по 1946 р. сім'я проживала у с. Шелехово, потім в Деражні.

Серпень

1	**65** років від дня народження Миколи Павловича Стрельбицького (1949) – генерал-майора, доктора юридичних наук, професора, проректора Національної академії СБУ, заслуженого працівника освіти України. (Трудова діяльність пов'язана з Деражнянським районом)
12	75 років з дня народження Івана Савовича Зозулі (1939) – лікаря-невропатолога, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Народився в с. Волоське.
24	**10** років з часу відкриття районного центру ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів (2004)

Вересень

1	**65** років з дня народження Миколи Павловича Стрельбицького – правознавця, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента Міжнародної кадрової академії, академіка Академії педагогічних і соціальних наук. Трудовий шлях розпочав на Деражнянщині, у с. Майдан Чернелівецький.
23	**150** років з дня народження Михайла Михайловича Коцюбинського (1864-1913) – письменника і громадського діяча. В дитинстві проживав з батьками у с. Радівці.

Жовтень

3	**40** років з часу заснування Деражнянського ПТУ № 42(1974). (Зараз

	Професійний аграрний ліцей).
22	**120** років з дня народження Якова Васильовича Гальчевського (1894-1943) – педагога, військового діяча, полковника армії УНР. Загін Я.В. Гальчевського діяв на території Деражнянського району (1921).

Листопад

	95 років тому в Деражні відбулась нарада урядів УНР та ЗУНР з приводу подальшої боротьби за визволення України від окупантів.
5*	**80** років від дня народження Дмитра Володимировича Чернілевського (1934) – педагога, доктора педагогічних наук, професора, керівника Центру креативної педагогіки, академіка Міжнародної академії інформатизації й Академії професійної освіти, голови дисертаційної ради, завідуючого кафедрою теоретичної й практичної механіки, почесного професора Московської державної технологічної академії. Народився в с. Гришки.
18*	**80** років від дня народження Станіслава Васильовича Григор'єва (1934-2007) - контр-адмірала, заступника командира підводного човна, заступника начальника Політвідділу бригади підводних човнів, інспектора ВМФ, члена військової ради флотилії атомних підводних човнів. Народився в с. Коричинці.

Грудень

	85 років з часу отримання селищем міського типу Лозове адміністративної назви (Указ Президії Верховної Ради УРСР за грудень 1929 р.)
10*	**155** років з дня народження Юхима (Євфимія) Йосиповича Сіцінського (Сецінського) (1859-1937) – історика Поділля, етнографа, мистецтвознавця, музеєзнавця, громадського діяча. Народився в с. Мазники.

Імена, події, факти

11 січня

100 років від дня народження

Володимира Яковича Публічука

народився 11 січня 1914 року в с. Радівці Деражнянського району в багатодітній сім'ї залізничника.

Закінчивши 1929 році 7 класів Радовецької школи, Володимир протягом трьох років навчався у Жмеринській школі робітничої молоді. Здобув кваліфікацію слюсаря і помічника паровозного машиніста. Працював у депо станції Холоневська Вінницької залізниці, згодом – на заводі «Азовсталь» в м. Маріуполі.

У 1937 році закінчив Київське піхотне училище у званні лейтенанта. Однак хлопця хвилювала авіація. Його направили у Харківську школу льотчиків - спостерігачів.

Згодом сам літав спостерігачем, але за станом здоров'я його списали з льотної служби й перевели на тилову роботу в авіабазу.

У жовтні 1942 року Володимира Яковича направили на навчання в Академію командного - штурмового складу військово-повітряних сил. Здобуті знання почав втілювати на посаді командира 610 батальйону аеродромного обслуговування 10-ої повітряної армії в м. Хабаровську.

На посаді начальника штабу 87-го району авіаційного базування В.Я. Публічук брав участь у війні з Японією. З лютого 1946 року по серпень 1949 року він займає високі командні пости у тилових військах. Згодом перебував на посадах командира авіаційно - технічних дивізій, зокрема, в Німецькій Демократичній Республіці.

У 1958 році В.Я. Публічуку присвоєно звання генерал - майора авіації. З 1955 року до кінця 1961 року генерал займав посаду начальника факультету авіаційного тилу Військово-Повітряної академії (згодом ім. Ю. Гагаріна). Після звільнення в запас працював у Міністерстві цивільної авіації.

Помер 20 жовтня 1993 року. Похований на одному із кладовищ м. Москви.

Про нього

Галерея славетних імен нашого краю / Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна: ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський, В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86 – 89.

Із змісту: про Публічука В.Я. - С. 88.

Радовецька сільська рада // Горбатюк В. І. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Деражнян. р-ну / В.І. Горбатюк, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2003. – С. 642 – 657.

Із змісту: про Публічука В.Я. - С. 653-655.

***

Вірний військовій присязі // Вісн. Деражнянщини. – 1995. – 23 серп.

5 лютого

115 років від дня народження

Григорія Арсентійовича Печенка

народився 5 лютого 1899 року у с. Зяньківцях, що на Деражнянщині в селянській багатодітній сім'ї.

Після закінчення церковно - парафіяльної школи пішов працювати на цукровий завод. Трудився на кагатах, потім – кочегаром, молотобійцем, на пресах.

Після революції вступив у червоногвардійський загін, воював на бронепоїзді «Гандзя» старшим кулеметником. Потім - навчання у вищій автоброньованій школі, командування взводом і ротою легкових автомобілів у Харкові. Але мріяв він про авіацію. У 1930 році закінчив Військово-Повітряну академію ім. Жуковського і почав працювати на випробуванні авіаційних двигунів. Г.А. Печенку довелося тісно співпрацювати з генеральним конструктором авіаційних двигунів В.Я. Климовим, авіаконструкторами С.В. Іллюшиним, А.М. Туполєвим, О.С. Яковлєвим та іншими, бувати на засіданнях уряду, де розглядалось питання про розвиток авіації.

У роки Великої Вітчизняної війни полковник Г.А. Печенко – старший інженер-випробовувач, потім начальник управління з випробування авіаційних двигунів. Він - автор розробки методу, за яким стало можливим легко запускати авіаційні двигуни у сильні морози. За цю та ряд інших технічних пропозицій удостоєний орденів Вітчизняної війни І та ІІ ступенів, ордена Леніна, двох орденів Червоного Прапора.

У повоєнні роки Г.А. Печенко очолював факультет у одному з військових училищ. У відставку вийшов у чині генерал-майора. З 1950 року проживав у Харкові. Знаходив можливість бувати і на Деражнянщині, зустрічатися з молоддю с. Зяньківці, з учнями шкіл м. Деражні.

11 травня 1992 року його не стало. Похований у м. Харкові.

Література

Партизани Деражні в боротьбі проти окупантів та петлюрівських банд // Печенко Г. В боях за Жовтень / Г. Печенко. – Хмельницький, 1958. – С. 207-211

Події давно минулих літ / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1990. – 7 листоп.

Село моє – гордість моя / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1989. – 11 берез.

Буремні роки юності моєї: [спогади] / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1987. – 4 квіт.

Вікопомне / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1975. – 9 трав.

Моїм молодим землякам / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1974. – 1 січ.

Дмитро Туз і його побратими / Г. Печенко // Прапор ленінізму. – 1969. – 1 лип.

Про нього

Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна: ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський, В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86 – 89.

Із змісту: про Печенка Г.А. – С.88

Зяньковецька сільська рада // Горбатюк В. І. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Деражнян. р-ну / В.І. Горбатюк, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2003. – С. 446 – 460.

Із змісту: про Печенка Г.А. – С.458 – 459.

5 листопада

80 років від дня народження

Дмитра Володимировича Чернілевського

народився 5 листопада 1934 року в с. Гришки Деражнянського району, що на Хмельниччині в багатодітній сім'ї.

Після закінчення семи класів навчався в Жмеринському залізничному училищі №1, де одержав спеціальність слюсаря. По закінченні навчання працював на вагоноремонтному заводі м. Жмеринка.

У 1854 році поступив в Люблінський технікум трудових резервів. Потім працює в багатьох навчальних закладах технічного спрямування.

Д.В. Чернілевський – академік Міжнародної академії інформатизації й Академії професійної освіти, доктор педагогічних наук, професор, керівник Центру креативної педагогіки, голова дисертаційної ради, завідуючий кафедрою теоретичної й практичної механіки, почесний професор Московської державної технологічної академії.

З 2003 року Д.В. Чернілевський працює у Вінницькому соціально-економічному інституті, університеті «Україна».

Д.В. Чернілевський – основоположник школи креативної педагогічної технології зі створення дидактичних систем інформаційно-предметного забезпечення дисциплін загально-технічного блоку. Автор понад 30 монографій, підручників, навчальних посібників і близько 200 науково-публіцистичних праць.

Нагороджений орденом Дружби народів , нагрудним знаком «Почесний працівник вищої професійної освіти Росії».

На власні кошти разом з братом С.В. Чернілевським побудували в с. Гришках православний храм.

Проживає у м. Вінниці.

Література

Древня і вічно молода: репортаж із святкування 85-річ. утв. р-ну: інтерв'ю з гостями свята: [в т. ч. з Д. В. Чернілевським] / спілкув. Л. Яковлєва // Вісн. Деражнянщини. – 2008. – 21 берез.

Про нього

Чернілевський Дмитро Володимирович // Науковці України – еліта держави. / авт.-упоряд. Я. Білейчук; ред. І. Козлова, А. Гула. - Вид. 2-ге. – К., 2012. – С. 288.

Галерея славетних імен нашого краю / Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна: ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський, В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86 – 89.

Із змісту: про Чернілевського Д.В. - С. 89.

Гришковецька сільська рада // Горбатюк В.І. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Деражнян. р-ну / В.І. Горбатюк, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2003. – С.407 - 418 .

Із змісту: про Чернілевського Д.В. - С. 415.

***

Тарахтій С. Славетні імена Деражнянщини / С. Тарахтій // Життя міста. – 2012. – 27 квіт.

Із змісту: про Чернілевського Д.В.

18 листопада

80 років від дня народження

Григор'єва Станіслава Васильовича

народився 18 листопада 1934 року в селі Коричинцях в селянській родині. Навчався в Коричинецькій семирічній школі, після закінчення якої поступив в Рогатинське педагогічне училище ім. «300-річчя воз'єднання України з Росією».

Потім навчався у військово-морському училищі в м. Києві. Через 10 років закінчив Політичну академію ім. В.І.Леніна в Москві.

Станіслав Васильович у Військово-Морському флоті СРСР з 1954 по 1991рр., пройшов службу від курсанта військово-морського училища до контр-адмірала. Перебував на різноманітних посадах: від інструктора по комсомольській роботі до помічника начальника політвідділу по комсомольській роботі з'єднання; заступника командира підводного човна; заступника начальника політвідділу бригади підводних човнів; інспектора по ВМФ, члена військової ради флотилії атомних підводних човнів.

Службу проходив на Тихоокеанському і Північному флотах. Нагороджений двома орденами і багатьма медалями. Як керівник брав участь в довготривалому плаванні в зарубіжні порти Куби, Анголи, Мозамбіку, Сомалі.

Помер С.В.Григор'єв 5 травня 2007 році, похований на кладовищі м. Києва.

Література

Бій біля Старої Гути / С. Григор'єв // Рад. Поділля. – 1987. – 19 верес.

Про нього

Архів Коричинецької сільської бібліотеки. – (неопубл. матерали).

Архів Деражнянської центральної районної бібліотеки. – (неопубл. матерали).

Галерея славетних імен нашого краю // Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна : ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський, В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86 – 89

Із змісту: про Григор'єва С.В. - С. 86.

****

Тарахтій С. Славетні імена Деражнянщини / С. Тарахтій // Життя міста . – 2012. – 27 квіт.

10 грудня

155 років від дня народження

Сіцінського Юхима Йосиповича

народився 10 грудня 1859 року у селі Мазники Летичівського повіту Подільської губернії (Хмельницька область).

Його батько, дід і прадід були священиками. Навчався в Кам'янець-Подільському духовному училищі, а потім – у Кам'янецькій духовній семінарії та Київській духовній академії, яку закінчив у 1885 році із ступенем кандидата богослов'я. Після завершення навчання працював учителем у Бахматі на Катеринославщині, а в 1889 році переїхав до Кам'янця-Подільського.

У 1892-1918 роках - редактор подільських періодичних видань: «Подольские епархиальные ведомости», «Православная Подолия», «Подолия». Під редакцією Євфимія Йосиповича вийшли «Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета». Є.Й. Сіцінський заснував в Кам'янці-Подільському історико-археологічний музей і був його завідуючим (1890р. – листопад 1922 р.). Завдяки його енергії були зібрані значні колекції українського мистецтва, етнографії, археології та історії.

У 1918 році, коли в Кам'янці було засновано університет, Є.Й. Сіцінський був обраний приват - доцентом богословського факультету, де читав лекції з церковної археології.

У кінці XIX століття видає книгу «Археологическая карта Подольской губернии», в якій систематизував майже дві тисячі пам'яток кам'яного віку, доби міді і бронзи, раннього залізного віку та періоду Київської Русі IX-XIII ст. Особливе місце серед його досліджень займає велика монографія про Кам'янець - Подільський. Чимало зроблено дослідником і в справі збирання та вивчення етнографічних матеріалів Поділля. Є. Й. Сіцінський проявив себе і як знаток історії архітектури. Його перу належить ряд праць історико - архітектурного характеру.

У роки сталінщини з боку адміноргaнів зазнав утисків і принижень. Працюючи у Лаврському музеї м. Києва науковим співробітником, Є.Й. Сіцінський захворів. В 1935 році він повертається до Кам'янця. Тут 7 грудня 1935 року вчений помирає, похований у м. Кам'янці - Подільському.

Про нього

Бондар С.О. Дослідники і краєзнавці Поділля, що родом із Деражнянщини // «Деражнянщина: минуле і сучасне»: матеріали Всеукр. наук.-краєзн. конф. / ред. кол.: Л.В. Баженов (гол.), С.М. Єсюнін (співгол.), О.Б. Кохановський (співгол.) [та ін.]. – Хмельницький, 2013. – С. 572 – 575.

Із змісту: про Сіцінського Є.Й. - С. 574 - 575.

Трембіцький А.М. Євфимій Сіцінський: проблеми трактування імені, прізвища, і дати народження // «Деражнянщина: минуле і сучасне»: матеріали Всеукр. наук.-краєзн. конф. / ред. кол.: Л.В. Баженов (гол.), С.М. Єсюнін (співгол.), О.Б. Кохановський (співгол.) [та ін.]. – Хмельницький, 2013. – С. 580 – 588: бібліогр.

Галерея славетних імен нашого краю / Кохановський О. Деражнянщина древня і вічно юна: ілюстр. іст. нарис / О. Кохановський, В. Куцюк. – Тернопіль, 2008. – С. 86 – 89.

Із змісту: про Сіцінського Є.Й. - С. 89.

***

Яковлєва Л. Сіцінські та Деражнянщина / Л. Яковлєва // Вісн. Деражнянщини. – 2011. – 9, 16 груд.

Рудковська Л. Патріарх подільського краєзнавства // Поділ. кур'єр. – 2010. – 21 січ.

Тімофєєва В. Світлій пам'яті земляка // Вісн. Деражнянщини. – 2009. – 18 груд.

Фещук П. Ю.Й. Сіцінський і Деражнянщина: з виступу на засід. «крул. столу» // Вісн. Деражнянщини. – 2009. – 18 груд.

Литвиненко З. Присвячено видатному землякові // Життя міста. – 2009. – 17 груд.

Круглий стіл в ЦРБ з нагоди 150-річчя від дня народження Ю.Й. Сіцінського

Горбатюк В. Життєпис батька Поділлєзнавства / В. Горбатюк // Поділ. вісті. – 2010. – 26 лют.

Тімофєєва В. Світлій пам'яті земляка // Вісн. Деражнянщини. – 2009. – 18 груд.

Нестеришин С. Дослідник усної народної творчості // Життя міста. – 2009. – 19 листоп.

Єсюнін С. Ювілей патріарха подільського краєзнавства: 15 жовт. виповнилося 150 р. від від дня народж. Ю.Й. Сіцінського // Є. Поділля. – 2009. – 29 жовт.

Сваричевський А. Режимом цькований, палав… // Поділ. Вісті. – 2002. – 26 груд.

За матеріалами всеукр. наук.- практ. конф.,присвяч.. життю і діяльності Ю. Сіцінського.

Склала: О.В. Мороз
Відповідальна за випуск: Ю.А. Стецюк